

DVAKRÁT

Iva Hadj Moussa: Démon ze sídliště, Host, Brno 2021, 272 s.

JIHOČESKÉ METALOVÉ DOSPÍVÁNÍ

Alena Šidáková Fialová

Prvotina reklamní textařky a jihočeské rodačky Ivy Hadj Moussy nazvaná *Šalina do stanice touha* (Host, 2020) nezbudila příliš nadšení: Kritika jí vyčítala neživotné postavy, marnou snahu o humor a rozplizlý příběh. Možná i proto se autorka při psaní druhé knihy vydala jiným směrem: Napsala román o teenagerech, nejspíš pro teenagery, který ovšem neurazí ani dospělého a náročnějšího čtenáře. Postavy jsou tentokrát víceméně uvěřitelné, příběh zajímavě vymyšlený, a byť tu humor není prvoplánovým cílem, vyprávění je místy docela vtipné.

Hlavním hrdinou a vyprávěčem je šestnáctiletý Šimon – chodí na gympl, bydlí v domku na kraji Tábora a je obklopen hnusnými paneláky, přízemními starostmi rodičů a kamarády, kteří stejně jako on tak nějak nevědí, co se sebou a se životem. To, v souladu se svým věkem, maskují poslechem metalové hudby, drsnou vizáží i jazykem. Bloumání prostorem, kde se nic neděje, neurčitá naděje na jakoukoli změnu, touha konečně zažít sex a oblibatní opovrhování všemi nad dvacet – řeklo by se nic nového pod sluncem. Jediným zpestřením nekonečné nudy je pro hrdiny jejich metalová skupina, která se ale pomalu rozpadá.

Jenže do maloměstského bahýnka jednoho dne přichází Sorat – přiměřeně tajemný a cha-

ristmatický chlapík, který si získá i znuzeného Šimona, Draka, Ludacrise a Armana alias tábořskou metalovou buňku. Provinční plácání zažene kuriózním požadavkem, aby na místním hřbitově společně vyvolali démona dívky, která kdysi spáchala sebevraždu. A ačkoli kluci, věrni svým vzorům, vyzývají smrt, temnotu a hroby, na tričku nosí „*kozla s dlouhým penisem, hořící kostel, hořícího Ježíše, pentagramy, nahý a napůl shnilý ženský, penis stříkající oheň, vagínu v plamenech, lebkou s červama a podobně*“ (s. 76), v této chvíli váhají – a je to spíš jen snaha zachovat si tvář a hrdost před Soratem, co je přiměje k satanskému rituálu. Přestože se žádná bytost neobjeví, životy našich mladých mužů se změní: Najednou přijde první sex, ale i smrt, přirozená i násilná, blízké setkání s policií, drogami, zradou a nevěrou... Vše sice tak nějak přirozeně vtěsnané do poměrů malého města, jenže i to stačí, aby měl znuzený mladý metalák najednou se sebou co dělat a musel přemýšlet o tom, jak to vlastně v životě všechno je a není a jaký to má smysl. Kdo zabil hospodského partáka, proč si sestra kazí život s kurevníkem, že osudová láska nejspíš asi tak osudová není a že zradit kamaráda je snazší, než se zdá. A že je vlastně i dost možné, že všichni skončíme v podobných pastech jako ti nejtrapnější rodiče a sousedi.

Od zlomu po hřbitovním zážitku vyprávění tmavne a těžkne a nutí hrdiny promýšlet to, s čím se doteď jako dětsky bezstarostní a teenagersky znuzení flákači nesetkali: S životními karamboly, které nejde jen tak snadno přepít, přenášat nebo hodit na rodiče. Jakými

ozvláštňením – ovšem připomeňme, že zcela v souladu s neúspěšnějšími trendy současné české prózy – je detektivní a zároveň historická linka.

Jedním z nejvýraznějších rysů příběhu je už na první pohled jazyková stránka – vyprávění vedené v ich-formě je záměrně stylizováno tak, aby se čtenář přiblížil myšlenkovému obzoru šestnáctiletého kluka: „*Přečetl jsem si tu básničku několikrát, nejdřív se mi líbila, ale asi po desátém přečtení jsem si řekl, že je debilní a dětinská. Schovám si ji, ale Rondě se nesmí nikdy dostat do ruky. Ještě by si myslela, že jsem psychopat a že mi dělá dobře, když ji pevně držím za ruku a způsobuju jí bolest. Nebo že ji chci zabít. / Což je to poslední, co bych chtěl. / Vedle v pokoji hekal Aleš. Těžko říct, jestli zrovna mrdal s mojí sestrou (což je vzhledem k jejímu pokročilému těhotenství obzvláště nechutná představa) anebo dělal kliky, nebo něco jiného. / Už aby se odstěhovali. / Pustil jsem si do sluchátek Speticflesh a doufal jsem, že brzo usnu. Představoval jsem si u toho Rondu, jak stojí v dešti a skrz oblečení jí prosvitá kůže.*“ (s. 64)

Ano, reálný adolescentní mladík by asi nedokázal tak bystře komentovat okolí, reflektovat proměny sama sebe a s ironií představovat i rozkrývat svoje pózy a teenagerská moudra jako románový Šimon („*Dospělost znamená, že je člověk uvržen do nejistoty. Jsou před váma jenom samý otázky a nikdo, kdo by vám řekl, co a jak. Na všechno jste sami a kolem vás bílá sněhová pláň, na který se občas mihne postava a ta vám nějaký čas dělá společnost, dokud se navzájem nezradíte.*“

s. 258). Taky by asi mnohem víc času věnoval hraní her, sociálním sítím a vůbec počítači a mobilu – trávení volného času poslechem hudby a brouzdáním po hospodách možná odkazuje spíš k dospívání jiných generací.

To také otvírá otázku adresáta knihy: Najdou se v ní dnešní šestnáctky, anebo spíš jejich rodiče, které bude hrát vědomí, že porozuměli svým dětem, a ještě si pěkně počtli? ■

ZE ŽIVOTA MLADISTVÉHO BLACKMETALISTY

Iveta Mikešová

Iva Hadj Moussa, vystudovaná psycholožka, reklamní textařka a autorka knih pro děti a mládež, vydává s poměrně krátkým odstupem od titulu *Šalina do stanice touha* (Host, 2020) a knihy povídek *Hlavně na to nemysli* (Cosmopolis, 2020) další knihu určenou dospělým čtenářům – *Démona ze sídliště*. Na rozdíl od předchozího románu, grotesky o lidských touhách, Instagramu a zločinných úmyslech, chce v nové knize předložit poněkud vážnější téma dospívání a temnoty, která nás obklopuje, i té, která je naší součástí.

Protagonista Šimon, šestnáctiletý gymnazista a kytarista začínající blackmetalové skupiny, řeší celkem běžné problémy s trapnou rodinou a získáváním náklonnosti spolužáček, se i se spoluhráči z kapely přimotá k záhadě spojené s dávnou mrtvou dívkou a podivným individuem, které náhle vplulo do poklidné maloměstské atmosféry a přineslo s sebou opar tajemství, magie a okultismu, ke kterýmžto fenoménům bývá dospívající mládež extrémně vnímavá (kdo se v pubertě neúčastnil nějakého toho vyvolávání duchů, že). Skupinka mladých blackmetalistů se zapojuje do podivného rituálu a pátrání po tajemstvích minulosti, přičemž se postupně odhaluje (zejména po blízkém setkání se smrtí), že temné inklinace („*Chceme být tak temný, že budeme temnější než noc.*“ s. 32) by vlastně raději ponechali jen na plakátech a tričkách, a jakkoli jsou ochotni provokativně zpívat o „*ztrouchnivělé vagině Panny Marie*“, ve skutečném životě by prostě jen rádi vypadali cool a balili holky.

Autorka poměrně dobře vystihla psychické rozpoložení teenagera, který je znechucený stereotypní existencí svých rodičů, pohrdá maloměstským světem kolem a okatě demonstruje svou sounáležitost s nějakou hustou subkulturou – a zároveň je závislý na uznání svých vrstevníků, nejistý v prvních milostných vztazích, zmítaný emocemi a vždy připravený podlehnout vlivu nějakého tajemného „*guru*“. Hlas hlavního hrdiny, kterého k nám autorka nechává sugestivní ich-formou promlouvat, je celkem uvěřitelný, i když občas prostý hloubky a omezující se na s věkem spojená klišé a sebeironický humor

ve stylu Adriana Molea či Nicka Twispa. Oproti předchozí knize humoru sice výrazně ubylo, nicméně v některých pasážích by ještě stálo za to uvažovat, zda některé vtipky není radno spíše opustit. Už v názvu knihy obsažená ironie střetu „*velkého tajemna*“ a zasnění s banalitou každodennosti je osvěžující a odpovídá patetické oddanosti, s níž jsme jako -náctiletí lpěli na svých ideálech; kniha však chce mít i jiné rozměry, než je reflexe trablů dospívání. Objevují se prvky detektivky a tematika záhad, které mohou skrývat životy našich blízkých. Detektivní zápletka je však do románu vložena trochu uměle, i když nejde ani tak o detektivní pátrání jako o otázku, zda se v každém z nás mohou skrývat démoni na první pohled neviditelní a zda jim umíme čelit, když už je napůl vážně, napůl z hecu vyvoláme. Nicméně žádných hlubokých odpovědí se nedočkáme, spíše filosofování typu: „*Dospělost znamená, že je člověk uvržen do nejistoty. Jsou před váma jenom samý otázky a nikdo, kdo by vám řekl, co a jak.*“ (s. 258)

Text jako by (i stylově) osciloval mezi několika polohami – vtipným deníčkem hledajícího se pubertáka, příběhy tematizujícími minulé křivdy a jejich vliv na životy zúčastněných i potomků, detektivkou... Možná by stálo za (editorskou?) úvahu, jak tyto polohy organičtěji propojit, anebo zda je úplně neoddělit v rámci kratších prozaických útvarů. Ostatně i knize *Šalina do stanice touha* by prospěla propracovanější výstavba – vyprávění jednotlivých historek rozmělnuje děj natolik, že se čtenář téměř nepropracuje ke grandfinále parodujícímu klasické detektivkové zakončení ve stylu „*všechny postavy v jedné místnosti*“ a „*které pravidlo pátera Knoxé bylo porušeno?*“. Soudě podle souboru *Hlavně na to nemysli*, povídky vyhovují autorčině stylu zřejmě lépe, i když se občas také nevyhne rozvlácnosti.

Démon ze sídliště se zřejmě nestane literární událostí roku, ale vyprávěč-postava Šimon v rámci současné české prózy, zaplněné traumatizovanými dětmi, vyniká schopností jistého nadhledu a nadsázky, s níž komentuje složitý svět -náctiletého rebelu, který sice obléká trička s obrácenými kříži a umrlčími lebkami a pohrdá životním stylem svých rodičů, ale mamku má vlastně docela rád... a babičku, ségru, a asi i tátu... pro svou kapelu píše texty o lordu hoven a pro svou holku básně (když zrovna nekouká na porno s Nicky Marshmallow). ■

inzerce

PODZIMNÍ BÁSNICKÉ ODPOLEDNE

Galerie Roudnice

Jaromír Typlt (1973)
Spisovatel, esejista, performer a kurátor výstav. Je autorem sbírek básní (nejnověji *Za dlouho*, 2016), ale i textů na pomezí různých žánrů (*Stisk*, 2007). Se skladatelem Michalem Ratajem, se kterým od roku 2009 účinkuje ve zvukové textové improvizaci *Škrábnice*, v roce 2020 uvedli nové album *Zaškrábnutí*. Pro libereckého grafika Jana Měřičku napsal texty k autorským knihám, ze kterých vzešlo i obnovené vydání knihy *že ne zas až* (2003/2019). Je také autorem knižní monografie sochaře Ladislava Živra (2013).

Pavel Novotný (1976)
Liberecký básník, hudebník, performer a pedagog. Vydal básnické sbírky *Sběr*, *Mráky* a *Havarijní rád* a společně s Helenou Skalickou prózu *A to si pak může říkat, co chce*. Společně s Jaromírem Typltem jevištně zpracoval dadaistickou skladbu Kurta Schwitterse *Ursonate*. Pro ČRo3 vytvořil řadu radiofoničkových kompozic (např. *Vesmír*, *Tramvestie*, *Proměření*).

Filip Jakš (1986)
Teoretik umění, pedagog, muzikant, performer. Na koncertech svého sóla projektu *Asstma* rád ozvučuje budovy, či vůbec akusticky zajímavé objekty a místa. S kapelou *Postižená oblast* zhudebňuje jak texty básníků sedesátých let, tak těch současných. Aktuálně je také členem noisového dua *KaZ*.

sobota 30. října 2021 od 16.00
Galerie moderního umění v Roudnici nad Labem

Programem provází Milan Děžinský a Miloš Makovský.
Vstup zdarma.